

Dramatens byggnad

Kungliga Dramatiska Teatern invigdes 18 februari 1908 med August Strindbergs Mäster Olof, ett skådespel i fem akter. Sverige hade fått en nationalscen för talteatern.

Byggnaden ritades av arkitekt Fredrik Lilljekvist och var oerhört påkostad. Fasaden mot Nybroplan kläddes i Ekebergsmarmor, utsmyckad med friser av ett Commedia dell'arte-tåg och ett Dionysoståg. Framför entrén står bronsskulpturerna Poesin och Dramatiken. I marmorfoajén representeras flera av dåtidens främsta och mest kända konstnärer. Teaterbyggnaden Dramaten var ett konstverk i sig – allt i skenet av elektriskt ljus.

Under den tid som förflutit sedan invigningen har delar av Dramaten byggts om men Lilljekvists skapelse är i stora delar välbevarad. Dramaten är en av de mest representativa jugendbyggnaderna i landet.

Kungliga Dramatiska Teatern är en del av vårt gemensamma kulturarv och förvaltas av Statens fastighetsverk.

I marmorfoajén sprids ljuset via teatermasker, formgivna av Gustaf Malmqvist.

SFV strävar efter att göra sin information tillgänglig för funktionshindrade.

MER INFORMATION hittar du på www.sfv.se

LÄTTLÄST SAMMANFATTNING i slutet på broschyren.

I Gustav III:s anda

Kungliga Svenska Dramatiska Teatern grundades av Gustav III 1788. Kungen ville skapa en nationalscen för svensk talldramatik, något som inte fanns – teater spelades på franska. Kungliga Teatern var Gustav III:s privata projekt och låg i Bollhuset vid Slottsbacken. Privat var också AB Dramatiska Teaterbyggnadskonsortiet som stod bakom 1908 års teaterbyggnad. Projektet stöttades av Oscar II genom att han gav tillstånd till teaterlotterier som finansierade bygget. Man räknade med att det skulle kosta 2,5 miljoner kronor men det slutade på 6,4 – Dramaten genomarbetades i alla delar.

Arkitekten Fredrik Lilljekvist var en av landets mest ansedda. Han inspirerades av samtida arkitektur och teaterbyggnader i Europa. Dramatens plan ritade han med Parisoperan som förebild och för scentekniken tittade han på teatrar i Tyskland. Ett besök i Wien 1903 blev tongivande för byggnadens stil; wienerjugend präglar hela Dramaten. Men med ett undantag – teatersalongen inspireras även av gustaviansk stil.

Salongen blev en hyllning till teaterkungen Gustav III. Fredrik Lilljekvist föreställde sig att Gustav III:s teater hade inretts i blått, vitt och guld och lät salongen få samma färgsättning. I övrigt utformades salongen i enlighet med traditionen – att gå på teater var ett tillfälle att umgås och synas. Den kungliga logen placerades så att alla i salongen kunde se den, däremot syntes inte scenen så bra från logen.

Teatersalongen är ett av de mest påkostade rummen. Det utsmyckades med målningar av Julius Kronberg som spelade huvudrollen bland Dramatens konstnärer. I salongens tak syns de sköna konsternas beskyddare Apollo och de nio muserna, som poserar bland molnen.

Teatersalongen restaurerades på 1980-talet och är idag i stort sett som den var 1908. Arkitekten lät scenen få en Wagneriddå som drogs åt sidan samtidigt som den hissades upp. På så vis slapp publiken se skådespelarnas fötter före deras ansikten.

Brandsäkerhet

Dramaten byggdes med höga krav på brandsäkerhet och delades därför upp i två brandceller – salongshuset och scenhuset. Delarna åtskildes av en järnridå som kunde stängas helt med en motor som än idag är i drift.

Mycket har hänt med teknik och brandsäkerhet sedan dess. Brandlarm har funnits i hela huset men under senare år har det anpassats till verksamheten på ett bättre sätt. Ett av resultaten har blivit ett automatiskt brandlarm för hela byggnaden och i det nya larmet ingår även ett talat utrymningslarm.

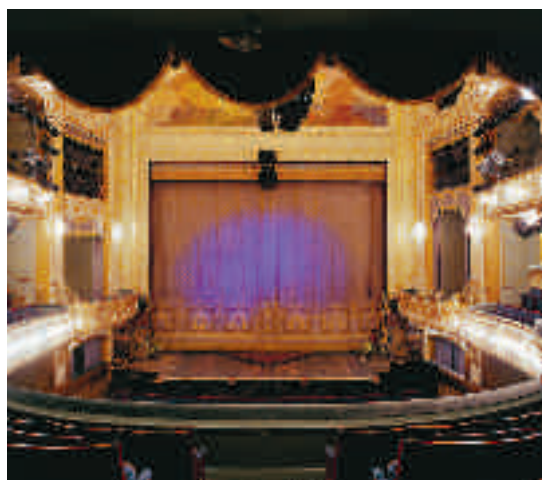
Guldglans

Kungliga Dramatiska Teatern har varit nationalscen för taldramatik i hundra år. Många av landets största skådespelare och regissörer har haft Dramaten som hemma-scen. Byggnaden är en del av svensk teaters historia och utveckling.

Sedan 1993 förvaltas Dramaten av Statens fastighetsverk och inför 100-årsjubileet 2008 sprids ny strålgång över entrén. De fyra lyktpelarna av Ekebergsmarmor med sina förgyllda lyktbärare förses med nytt bladguld, så även entrétaket konsoler och listverk. Dramatens entré utstrålar samma guldglans som vid invigningen 1908. Och på scenen spelas August Strindberg men i form av ett modernt kollage: Tre Kronor – Gustav Vasa, Kristina och Gustav III. Tradition i utveckling gäller såväl för dramatiken som för den byggnad den utspelas i.

Originalarmaturen lyser än idag upp Dramaten. Lyktpelarna utanför entrén är förgyllda med bladguld. Arkitekt Fredrik Lilljekvist skapade en väl sammanhållen helhet tack vare att han även formgav detaljer som belysningsarmatur och möbler.

Terrazzogolvet var ett uttryck för jugendidealens tidsanda. Terrazzo tillverkas av krossad granit, marmor och basalt som blandas med cement, gjuts till plattor och blankslipas.

Interiör i wienerjugend i Paulicaféet.

Stilfull pondus

”Statens teater måste få ett ståligt utseende, få något af pondus öfver sig.” Orden är Fredrik Lilljekvists och de stämde väl överens med byggherrens målsättning. Byggnaden skulle berika Stockholm och den växande kapitalstarka medelklassen. Teatern skulle rymma stor publik, vara frikostigt utsmyckad och förses med modern elektrisk belysning. Ljusarmaturen formgavs bland andra av Lilljekvist och tillverkades av Nordiska Kompaniet.

Inredningen präglas av jugend med ornamentik i form av slingrande linjer av blom- och växtmotiv. I enlighet med tidens nationella anda hämtades motiven från den svenska floran. I mesta möjliga mån skulle svenska material användas, det stora undantaget blev den mäktiga foajén av italiensk Carraramarmor. Tanken med marmorfoajén var att skapa en konsthall där publiken kunde ta del av svensk konst under pauserna.

Carl Lassons målning i marmorfoajéns tak.

Konstnärlig utsmyckning

Dramaten skulle bli något av ett galleri över samtida konst och en ovanligt stor del av byggkostnaden gick till konstnärlig utsmyckning. Fler än 25 konstnärer anlätades, däribland skulptörerna Sigrid Blomberg, Carl Milles och Christian Eriksson. Eriksson utförde friserna på entréfasaden. Målningar utfördes av bland andra Carl Larsson, Julius Kronberg, prins Eugen och Gustaf Cederström.

I marmorfoajén står byster och skulpturer av berömda skådespelare från 1700-talet och framåt. Centralt placerad är Cederströms målning där Gustav III lyckönskar skådespelerskan Elisabeth Olin på Gripsholmsteaterns scen. Dramatens mest kända konstverk är allegorin över dramats skapelse som målades av Carl Larsson i foajéns tak – plafonden. Prins Eugen målade den kungliga logen varifrån hans bror Gustav V kunde blicka ut över salongen och scenen.

Lättläst om Dramatens byggnad

Dramaten är en teater i Stockholm.
Många kända skådespelare
har spelat teater på Dramatens scen.

Dramaten byggdes 1902–1908
och kostade väldigt mycket pengar.
Huset ritades av en arkitekt
som hette Fredrik Lilljekvist.
Han tittade på teatrar i andra länder
och bestämde sig sedan
för hur Dramaten skulle se ut.

Dramaten skulle kännas svensk,
därför valdes material från Sverige.
Väggen på husets framsida
byggdes av sten från Närke.
Lampor, bord och stolar
tillverkades också i Sverige.

Dramaten har många konstverk.
De gjordes av svenska konstnärer
som var mycket kända och duktiga.
Carl Larsson målade en stor tavla
som man kan se i taket inne i huset.
Dramaten är som ett konstmuseum.

En skulptör som hette Carl Milles
har gjort figurer i pelare av sten.
Figurerna är barn som dansar.
De kan man se vid Dramatens ingång.
Där står också två statyer av brons
som kallas Dramatiken och Poesin.

Dramaten har en vacker salong
där man tittar på föreställningen.
Salongen är i blått, vitt och guld.
Den gjordes som en gammal teater,
som den såg ut på 1700-talet.
Då var Gustav III kung i Sverige
och han älskade teater.

Dramaten – The Royal Dramatic Theatre

The Royal Dramatic Theatre was inaugurated in 1908 with a performance of August Strindberg's *Master Olof* – Sweden had thereby acquired a national stage for the dramatic arts. The building was designed by architect Fredrik Lilljekvist and was sumptuously ornamented. Lilljekvist took his inspiration from contemporary European architecture and designed his new theatre in the art nouveau style typical of the period. The auditorium was also inspired by the Gustavian style and was intended as a tribute to the theatre king, Gustav III (1746-1792).

An unusually large proportion of the budget was allocated to artistic ornamentation and some 25 of Sweden's foremost artists were commissioned to carry out the work. One of the ambitions was to make the magnificent marble entrance hall a sort of museum of Swedish art. Here, Carl Larsson, for example, painted an allegory of the creation of drama. The auditorium was decorated with paintings by Julius Kronberg, the leading figure of the Dramaten group of artists. The façade is decorated with friezes by Christian Eriksson and columns sculpted by Carl Milles.

Lilljekvist also designed some of the interior fittings, such as light fittings and furniture, which were manufactured by Nordiska Kompaniet. In keeping with the spirit of the times, Sweden and Swedishness were emphasised wherever possible. The art nouveau floral trails are based on Swedish plants, and Swedish materials were used for the actual building. The only exception is the Carrara marble used for the marble entrance hall.

Owing to Dramaten's role as Sweden's national theatre, the building is an integral part of the history and development of the Swedish stage. Here, performances have been put on by some of Sweden's greatest actors and directors. The Royal Dramatic Theatre is part of our common cultural heritage and is managed by the National Property Board.

Tradition i utveckling. Vi har många kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer i vårt land. De är en del av vår gemensamma historia och framtid. Statens fastighetsverk förvaltar Sveriges nationalbyggnader och fria marker; slott och kungsgårdar, teatrar, museer, ambassader och en sjundedel av landets yta med skog och mark.

Tradition is change. Sweden has many buildings and environments of great value to its cultural history. They are part of the nation's history and its future. The National Property Board administrates public buildings and open spaces; palaces and royal parks, theatres, museums, embassies and one seventh of Sweden's total land mass. All this is owned by the Swedes collectively, and the duty of the Board is to administer them in the best possible way.

